

SÄKENIA

Sosialistinen Kuukausjulkaisu
Ilmestyy kuukausittain, Fitchburgissa, Mass., Raivaajan kustannuksella

Toimittaja: YRJÖ HAJONEN.
Vakituisia avustajia: Santeri Nuorteva, F. J. Syrjälä, Moses Hahl,
Hilja Liinamaa-Pürssinen ym.

Published every Month, by Raivaaja Pub. Co., Fitchburg, Mass.

Nälkä

(Pikakuva Suomesta viltta 1697)

Elettiin huhtikuun alkupäivinä vuonna 1697.

Vaikka luonnonjärjestyksen mukaan olisi pitänyt olla jo kevät käsissä, ei siitä vielä näkynyt merkkiäkään. Luminietokset lepäsivät koskemattomina aivan kuin keskitalvella, ja uutta lunta satoi yhä. Näytti siltä kuin luonnon herra olisi tahtonut asettaa ihmisille vieläkin lisää kärsimyksiä.

Kesä oli ollut kylmä ja kurja. Halla vei viljat, ettei niistä ollut enempää apua ihmisille kuin elu-koillekaan. Rikkaimmissakin taloissa oli turvaannuttava pettiün, olkileipään tai vehkakakkuun. Karjanantimen turvin voi sillä jotenkuten viedä henkeään eteenpäin. Uuden kesän toivossa elettiin petunkin turvin.

Mutta nyt ei näyttännyt talvelle loppua tulevankaan. Päinvastoin satoi kinoksiin uutta lunta taivaan täydeltä. Nälkiintynyt kansa sanoi, että sekä maan että taivaan valtiat olivat hyljänneet nämä poloiset korpien asukkaat.

Todellakaan ei ollut sitä Suo-

men kolkkaa, jossa ei olisi nälkää tunnettu. Maaseudun rahvas kiemurteli nälän kourissa, ja sama oli laita kaupunkien käsityöläisten ja heikompien porvariin. Vain rikkaimmilla oli viljaa varastossa entisiltä paremmilta vuosilta. Äveriäimmät kaupunkilaisporvarit olivat tuottaneet viljaa Tukholmasta ja säästyivät sen avulla nälän kidutuksilta. Mutta ne köyhät kaupunkilaiset, jotka olivat riippuvaisia läheisen maaseudun asukkaiden kaupaksituumista elintarpeista, kärsivät kilvan köyhempien talonpoikain kanssa.

Suuren hädän vallitessa oli käännytty Ruotsissa olevan hallituksenkin puoleen avunpyynnöllä. Mutta eihän siitäkään apua ollut. Ruotsissa itsessäänkin sanottiin olevan kylliksi autettavia, ettei mitään liennyt Suomen korpien raatajille. Käskettiin vaan tulemaan toimeen miten parhaiten taisi. Hallitus ei sille asialle mitään voinut. Kunigas Kaarle XI oli yhtenäin suunnitellut valtakuntansa olo-

jen uudistusta, että Ruotsi kun-
nolla voisi pysyttää suurvalta-
asemansa, jonka se oli saavut-
tanut tekopyhän seikkailijaku-
ninkaan Kustaa II Adolfin ryös-
tösodan kautta, mutta nälkävuosien
vaikutuksesta oii Kaarlen
tarmo lamaanunut ja hänen
sanottiin itsensäkin tekevän kuolemaa.

Vastaus oli vanhastaan tuttu
suomalaisille. Sillä joka kerta,
kun pyydettiin Ruotsista apua,
saatiin sieltä kylmä vastaus.
Ruotsin herrat eivät tahtoneet
mitään tietää Suomesta silloin,
kun olisi sille ollut suoritettava
joitakin velvollisuuksia. Mutta
Suomesta kyllä osattiin vaatia
kaikkia mahdollisia veroja ja
miesvoimaa Ruotsin suuruuden
tukemiseksi. Tämä Ruotsin suur-
valta-asema se vaatikin Suome-
ta rasituksia niin runsaasti, että
köyhät suomalaiset olivat sen al-
le nääntyä.

Ei ollut ensinkään ihme, jos
näinä hirveinä nälänhädän ai-
koina tyytymättömyys ruotsalaisia
vallanpitäjiä kohtaan nousi
kukkuroilleen Suomen kärsiväs-
sä rahvaassa.

Kuningas Nälkä oli herrana yli
poloisen Suomenniemen...

* * *

Jääsken kirkonkylässä Vuok-
sen varrella oli korkean kruun-
nun käskyläisen neljännesmiehen
Simo Oran mahtava talo. Simo
Ora oli koko seudun rikkain talon-
poikaismiehen ja oli saanut rik-
kautensa turvin itselleen neljän-
nesmiehen viran. Kun Ora talo oli
pohjoiseen päin kulkevan val-
tatievarressa, poikkesivat suurem-
mat virkaherrat täällä Karjalan
äärillä kulkiessaan säännöllisesti
Simo Oran talossa. Kun Simo oli
erään Viipurin lu-

kiolaisen johdolla opetellut jon-
kun verran solkkaamaan ruotsia,
olivat herrat hänelle antaneet
neljännesmiehen viran ja kruun-
nun viljamakasiinin hoitajan toi-
men. Niiltä ajoilta asti, jolloin
oli oltu alituisessa riidassa now-
gorodilaisten kanssa ja käyty
vuoron perään partioretkillä tois-
tensa alueilla, olivat Oran esi-isät
olleet tämän seudun karjalaisten
päällikköinä. Siitä oli suku saa-
nut mahtavuuden ja partioretkil-
lä oli kartutettu suvun omaisuut-
ta. Ruotsin päästyä suurvallak-
si ja anastettua Käkisalmen lää-
nin, Inkerinmaan ja vieläpä Suomen-
lahdentakaiset Itämeren
maakunnatkin, oli elämä täällä-
kin Karjalan kolkilla vakiintunut
Ruotsin mahtavuuden suojassa.
Oran sukukin sai ruveta muulla
tavoin näyttämään etevyyttään.
Ja niin oli Simo Orasta tullut
Ruotsin korkean kruunun käs-
kyläinen ja viljamakasiinin avai-
men vartija. Veronkannon aika-
na oli hän tärkeä henkilö olles-
saan verovoudin avustajana.

Mutta näinä nälkävuosina, joi-
ta oli kestänyt yhtämittaa syk-
systä 1695, oli neljännesmiehen
ja kruunun vilja-aitan vartijan
toimi alkanut tuntua vähemmän
miehlyttävältä, sillä nälkää nä-
kevät ihmiset tulivat ensimmäise-
nä valituksineen korkean kruun-
nun käskyläisen luokse. Kun vil-
jamakasiinissa tiedettiin olevan
kansalta kannettuja veroviljoja
säilytettävänä, alkoivat nälän
kiusaamat ihmiset vaatia elo-
aitan lukkojen avaamista ja viljan
jakamista kärsiville. Keskital-
vella 1697 oli nälkäisiä kokoon-
tunut suurempi joukko ja tehneet
hyökkäyksen viljamakasiinia vas-
taan. Hädintuskin oli Simo Ora
väkineen saanut ryöstön estetyk-

si. Siinä kahakassa oli Kupari-
saareltä, nykyisessä Antreassa,
kotoisin oleva Juhana Kuusa me-
nettänyt henkensä. Tapaus oli
antanut Simo Oralle aiheen pyyt-
tää maaherran määräämään
osaston ruotuväkeä majoitetta-
vaksi Jääsken kirkonkylään. Se
neljännesmiehen toivo sitten täy-
tettiin ja hän sai olla var-
mempi viljamakasiininsa turval-
lisuudesta.

Aseellista voimaa alettiinkin
tarvita tyytymättömyyden ku-
rissa pitämiseksi. Mitä pitem-
mälle talvi kului, sitä kauheam-
maksi kävi puute. Ihmiset oli-
vat kuin luurankoja, jotka elävi-
nä haamuina horjuivat tietä pit-
kin. Luiset posket ja syvälle pain-
uneet silmäkuopat puhuivat jokaiselle
vastaantulijalle nälästä. Toiset
kaatuivat tielle nälkään nääntyneinä... Nälän seurauk-
sena kulki vielä keripukki ja näl-
kärutto, jotka kaatoivat vuoteel-
le joka toisen ihmisen.

Simo Oran vieritse kulkevaa
valtatieta laahusti nälän kuih-
duttamia ihmisiä Viipuria kohden
joukottain. Ne kävivät säännöl-
lisesti pyytämässä syötävän
apua, mutta useimmiten tyhjin
toimin. Mistäpä olisi riittänyt
antamista kaikille. Moni näl-
käinen oli kallistanut päänsä Si-
mo Oran talon kynnykselle,
kruunun viljamakasiinin viereen.

Näin oli elää retuutettu huhti-
kuuhun asti. Mutta kun tilanne
näytti käyvän vain entistä vaka-
vammaksi, alkoivat ihmiset me-
nettää kaiken toivonsa ja kärsi-
vällisyytensä. Kasaantunut kat-
keruus puhkesi ilmoille ja koh-
disti hyökkäyksensä siihen, joka
on lähimpänä näkyväisenä hyvin-
voinnin edustajana.

Niinpä nähtiin huhtikuun erää-
nä päivänä ryöpyttävän joukon me-

nevän Simo Oran talolle. Jou-
kossa oli miestä, vaimoa ja lasta-
kin. Neljännesmies ei itse sat-
tunut olemaan kotosalla. Pyy-
dettyään ruuan apua ja saatuaan
siihen kieltävän vastauksen, al-
koi nälkäisten joukko vaatia vä-
kivallan uhalla, mitä tarvitsivat.

— Meillä on nälkä, monikuu-
kautinen, yhtämittäinen nälkä!
— huudettiin. — Antakaa, jumalan
nimessä, apua tai tapahtuu
ihmeitä!

Väkijoukon uhman nähdessään
lähetti kotiväki hakemaan sekä
isäntää että ruotuväkeä. Tar-
peen se olikin, sillä kiihkeimmät
hyökkäsivät jo aittoihin ja muu-
tamat alkoivat kangella vääntää
viljamakasiinin ovea auki.

Ei kestänyt kauan kuin neljän
nesmies tuli kahdentoista piiluk-
koisella musketilla varustettu
ruotumiehen kanssa.

— Kuninkaan nimessä hajaan-
tukaa! — kuului neljännesmiehen
komennus.

— Nälkä meitä komentaa, et-
kä sinä, kansan syöpäläinen! An-
na syötävää, kun olet kruunun-
mies!

Totelkaa heti, tai saatte luo-
tia!

— Emme tottele tuollaista her-
rain saappaannuolijaa. Varastat
kruunua, etkä anna tarvitseville
apua. Sinun kurja kuninkaasi, se
verenkiskoja ja alamaistensa na-
han nylkijä, ei ole puolen puuäy-
rin arvoinen! Ei moskovalaisen-
kaan vallan alla ollut niin kurjaa
kuin pöyhkeän Ruotsin!

— Suunne kiinni! Se on val-
tiopetosta, kapinaa! Sotilaat,
tehkää tehtävänne!

Loppuselitys kävi verrattain
lyhyesti. Muutama pyssynlau-
kaus ja miekan isku ratkaisi asi-
an. Nälkäisillä oli vain seipäitä
ja kankia aseina. Eivätkä heidän

riutuneet ruumiinsa jaksaneet taistella kylläisiä ruotumiehiä ja heidän aseitaan vastaan. Parkunen läksi nälkäinen ryysyläisjoukko pakenemaan joka suuntaan. Kolme miestä kuoli haavainaan ja nälän kuihduttamille ruumiille liiallisten ponistusten vuoksi. Pakoon päässeitä kaatuili tiepuoliin, jokunen otettiin kruunun koviin kouriin. Heillä oli toisiin verraten se etu, että saivat jotain syödäkseen.

Maata hallitsi itsevaltiias nälkä ... Sen seuraukset nähtiin joka sunnuntai kirkkomaalla.

Huhtikuun 12 päivänä haudattiin kaatuneiden nälkäkapinoitsijain mukana 150 ja seuraavan toukokuun 3 päivänä 90 nälkään ja nälkäruttoon kuolutta.

* * *

Kolmattasataa vuotta myöhemmin kohotettiin näille nälkä-sankareille Jääsken hautausmaalle mustasta graniitista kauniiksi hakattu muistopatsas. Sen pystyttäjänä oli kylläiset ihmiset, jotka antoivat patsaan kylkeen hakata kaiken kansan luettavaksi lauseen:

”He nääntyivät nälkään väkivallan tekoja tekemättä ja ajan kärsimysten tähden rikkomatta Jumalan ijankaikkisia perustuslakeja”.

Mutta patsaan yläpuolella seisoo luinen varjo ja irvistelee lihattomine kasvoineen ja luonnotoman valkoisine hampaineen...

Kuningas Nälkä nauraa vuosisataintakaisten uhriensa tuskia ja nykyajan rikasten miesten teko-pyhyyttä. Anton Huotari.

Elämän tarina

Kirj. Richard Ferin — Suom. M. Hahl

Niin — minä häntä inhosin!
Mutt' mitä minä tehdä voin? —
Mull' oli uupumus, nälkä ja vilu!
Enemmän vaati kuin immyt voi antaa
ja tarjosi hopeaa, kultaa.

Niin — minä hänet murhasin!
Mutt' mitä minä tehdä voin? —
Olin väsynyt, vanha ja kiusattu,
antanut kaiken, min nainen voi antaa
ja saanut vain — hopeaa, kultaa!